

Polona Šega, **Slovenski kostanjarji na Dunaju**: Prebivalci nekdanjega velikolaškega okraja kot kostanjarji v cesarskem mestu (Seidlova zbirka, 19. knjiga). Dolenjska založba & Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, Novo mesto 1997, 119 str.

Etnologinja Polona Šega, zaposlena na Inštitutu za slovensko narodopisje ZRC SAZU, je v knjižni obliki izdala diplomsko nalogo (1994) o slovenskih kostanjarjih na Dunaju. Za nalogo je prejela tudi študentsko Prešernovo nagrado. Rezultat njenega večletnega dela, ki je bilo razprto med Dolenjsko, Ljubljano in Dunajem in pri katerem je uporabila pričevanja osebnih informatorjev, arhivsko,

časopisno in slikovno gradivo ter literaturo, je lepo viden v knjižici, ki nas popelje v življenje slovenskih kostanjarjev na Dunaju. To ni samo etnološka, ampak tudi zgodovinska študija, ki jo kot raziskovalec slovenskih izseljenških gibanj z veseljem vzamem v roke z mislijo: postavljen je še en kamenček v mozaiku, ki nosi naslov Slovensko izseljenstvo. Pisana je v prijetnem jeziku, kar omogoča njeno dostopnost tudi nestrokovnjaku.

Dunaj je bil kot prestolno in univerzitetno mesto hkrati glavno mesto države, v kateri so stoletja živeli Slovenci. Veliko vemo (še zdaleč pa ne vsega) o življenju slovenske intelektualne elite v tem mestu, tj. študentov, profesorjev, umetnikov, manj že o slovenskih visokih uradnikih, vojaških funkcionarjih, sodnikih, srednješolskih profesorjih itd., še manj pa o obrtnikih, trgovcih, kramarjih, delavcih, gostilničarjih, železničarjih itd. slovenskega rodu, ki so stalno ali samo sezonsko delali v tem cesarskem prestolnem mestu. Med njimi so bili kostanjarji, ki so dobesedno dajali pečat uličnemu utripu mesta do prve svetovne vojne, ko je njihovo število začelo počasi upadati vse do današnjih dni. Avtoričina študija nam torej odkriva in s tem ohranja vedenje o delu slovenskih (ekonomskih) priseljencev na Dunaju.

Sezonsko izseljevanje ima v slovenskem prostoru že staro tradicijo. Krošnarji, kramarji, gozdni delavci, sezonski poljedelski delavci, predice itd. so kategorije ekonomskih izseljencev, ki so manj raziskane. Če je krošnarje zanesla pot povsod po Evropi, je ostale zlasti v smeri proti vzhodu (npr. 'Hrvatarije' v slavonske gozdove in kasneje tudi dlje, tj. v Srbijo in Romunijo), predice in poljedelske delavce na Ogrsko itd. Zanimivo je tudi, da so bila zlasti obrobja slovenskega etničnega prostora »baza« sezonske delovne sile, npr. Benečija, Tolminska, vzhodnoštajerski in obkolpski predeli (Bela krajina), Brkini in ne nazadnje ribniško in kočevsko območje. Avtorica obravnava kostanjarje iz velikolaškega okraja, ki je dalo največ slovenskih kostanjarjev na Dunaju.

Nedvomno ji je bila opravljena naloga spodbuda za razširitev teme, ki jo raziskuje, tj. na problematiko slovenskih krošnarjev. Krošnarstvo pri Slovencih je zanimivo tudi z vidika slovenskega izseljenstva v ZDA. V zgodnjem belokranjskem »valu« priseljencev v ZDA (od konca tridesetih do šestdesetih let 19. stoletja) so bili tudi krošnarji, ki so onstran Atlantika nadaljevali s krošnarjenjem, pridobljeni kapital pa vložili v trgovine in gostilne v Ameriki. Mnogi med njimi so postali premožni trgovci v St. Louisu, Chicagu, Cincinnatiju

in še kje. Tako je knjiga Polone Šega Slovenski kostanjarji na Dunaju lep uvod v njeno nadaljne delo, vsem zainteresiranim pa poučno in prijetno branje.

Marjan Drnovšek